

lokacijske razmere in dejavnike ter industrijske proizvodne tokove. Sledi prikaz značilnosti industrijske proizvodnje in posameznih izbranih industrijskih dejavnosti: energetike in rudarstva. Zadnji dve poglavji s področja metodologije industrijske proizvodne posegata na bolj praktično področje, in sicer načrtovanje nameščenja industrijskih dejavnosti.

Skozi celotno gradivo učbenika avtor kritično opozarja na številne metodološke in vsebinske zadrege in pasti pri uporabi statističnih in ostalih virov pri geografskem proučevanju kmetijstva in industrije, kar še prav posebno velja za probleme, ki izvirajo iz različne prostorske ravni snovanja analiz in ne nazadnje tudi iz dolgoročnega spremljanja in analiziranja posameznih pojavov in procesov oziroma kazalcev in meril. Ta opozorila so izrednega pomena ne samo za študente, ki se prvič soočijo s to tematiko, marveč tudi za bolj izkušene geografe raziskovalce. Hkrati bi jih veljalo razumeti tudi kot neke vrste opozorila in nasvet tistim ustanovam v Sloveniji, ki so zadolžene za zbiranje gradiva. Omeniti velja tudi številne preglednice, ki ponazarjajo spremembe v položaju kmetijstva in industrije v gospodarstvu Slovenije in njihovi notranji zgradbi ter razmerjih med posameznimi kategorijami, kazalci in merili: slovenska kmečka gospodarstva glede na vir dohodka od leta 1960 do 1991, število, površina zemljišč in delež kmečkih gospodarstev glede na velikostne kategorije v ha od leta 1902 do 1991, razvoj kmetijskih podjetij in zadrug od leta 1955 do 1995, proizvodnja glavnih kmetijskih pridelkov od leta 1939 do 1995, razvoj industrije od leta 1952 do 1995, stopnja dosežene industrializacije v slovenskih občinah od leta 1990 do 1994, nastanek industrijskih naselij po letu 1870, primerjava industrijskega regionalnega faktorja leta 1948 in 1993 itd. Če k temu dodamo še nekatere grafikone, ki spremljajo omenjene preglednice, zlahka razumemo dosedanje temeljne "razvojne" težnje in nakatere njihove vplive in posledice oziroma procese, ki so v večji meri oblikovali in spreminjali podobo in vlogo Slovenije. Žal pa ti nadvse skrbno zbrani kazalci niso opredeljeni po posameznih geografskih regijah, kar bi lahko osvetlilo pomembne regionalne razlike med posameznimi območji.

Andrej Černe

Matjaž Klemenčič: **Slovenes of Cleveland.**

**The Creation of a New Nation and a New World Community.**

Slovenia and the Slovenes of Cleveland, Ohio, (Slovenci v Clevelandu. Nastanek nove države in nove etnične skupnosti v novem svetu. Slovenija in Slovenci v Clevelandu, Ohio), Dolenjska založba, Novo Mesto, 1995

O slovenskem izseljeništvu v severni Ameriki je vrsta člankov in drobnejših zapisov, manj pa je obširnejših študij. To vrzel skuša zapolniti pričujoče delo izpod peresa zgodovinarja Matjaža Klemenčiča, ki vnaša v znanstveno obravnavo ameri-

skih Slovencev novo razsežnost. Poleg analize vzrokov, poteka in posledic izseljevanja Slovencev v ZDA ter njihovo današnjo prostorsko razporeditev, organiziranost, številčnost ter povezanost s staro domovino dodaja še kratek oris zgodovine slovenskega naroda in Slovenije. Po tem in dejstvu, da je knjiga pisana v angleškem jeziku, je videti, da je imel avtor v prvi vrsti namen informirati ameriško javnost in ameriške Slovence. Delo obsega 414 strani besedila z več kartografskimi skicami, slikovno prilogo, slovenskim povzetkom, obširno bibliografijo in indeksom. Kot taka bo knjiga gotovo zanimivo branje za vsakogar, ki si želi približati razvoj in današnje stanje nekoč tretjega največjega slovenskega mesta in še danes zanesljivo največje zgoštevke slovenskih izseljencev po svetu: Slovencev v Clevelandu v državi Ohio v ZDA. Odlika tega dela je gotovo tudi uporaba obširne literature in virov, čeprav bi avtorju kdo lahko očital, da slonijo nekateri deli pretežno na izjavah in na neobjavljenem gradivu. Te težave se je avtor zavedal, saj že v uvodu spregovori o silni pomanjkljivosti literature in kakovostnih virov za nekatera področja. Avtor je uporabil, kar se je uporabiti dalo. V tem oziru pomeni knjiga eno od temeljnih del o slovenskem izseljeništvu, kateremu bi bilo vredno pridružiti nadaljnje temeljne analize o slovenskem izseljeništvu v ZDA in drugod po svetu.

V prvem poglavju pisec na kratko predstavi zgodovino slovenskega naroda od prvih sledov naselitve do današnjih dni, pri čemer daje večji poudarek razvoju v zadnjem stoletju, predvsem obdobju, ki so ga Slovenci preživeli v prvi in drugi Jugoslaviji ter med drugo svetovno vojno. Opis druge svetovne vojne je razmeroma skop, čeprav je to kratko, vendar intenzivno obdobje zaslužno za velik del slovenske politične emigracije. Morda bi bilo umestno spregovoriti tudi o zelo različnem političnem in vojaškem razvoju med drugo svetovno vojno v posameznih slovenskih pokrajinah. Nekoliko podrobnejšo analizo je avtor namenil osamosvajanju Slovenije in političnim razmeram v Sloveniji po letu 1991, vključno s smermi, ki si jih je Slovenija načrtala kot svoje temeljne razvojne smernice.

V drugem poglavju avtor spregovori o selitvah Slovencev v 19. in 20. stoletju. Tedaj se je zaradi različnih gospodarskih in političnih razlogov oblikovalo slovensko izseljeništvu po svetu. Posebej sta poudarjeni predstavitvi geografske razširjenosti slovenskega izseljeništvu v ZDA ob koncu 19. stoletja, ko se je zaključil največji selitveni val slovenskega naroda v moderni dobi, in današnja prostorska razporeditev slovenskih izseljencev in njihovih potomcev v ZDA. Tretje poglavje pojasnjuje oblikovanje slovenskega naselitvenega otoka v Clevelandu. Časovnemu prerezu in analizi vsakokratnih razmer je avtor v četrtem poglavju dodal tudi spreminjanje njihove socialne strukture in gospodarskega položaja.

Naslednja poglavja je avtor namenil opisu življenja clevelandskih Slovencev. V petem poglavju analizira slovenske župnije v Clevelandu. Cerkev je imela med izseljenci vedno pomembno vlogo povezovalca ljudi v skupnost, tudi na jezikovni in narodnostni podlagi. Kot taka je imela vlogo ohranjevalca narodne identitete, ker je pogosto združevala versko, duhovno, kulturno in celo šolsko vlogo. V poglavju so opisane različne župnije, kjer so imeli Slovenci vidnejšo vlogo, ne izogne pa se tudi

primerjavi z ostalo slovensko cerkveno organiziranostjo v ZDA. V šestem poglavju je pisec pojasnil razvoj in delovanje slovenskih podpornih bratskih organizacij v Celevelandu in okolici. Te so imele sprva predvsem vlogo blažilca socialnih stisk, kasneje pa je vedno bolj prihajal do izraza tudi etnični in kulturni značaj. V tem okviru so izdajali tudi nekaj časopisov, ki so bili pomemben medij združevanja in povezovanja. Izrazito narodnoohranitveno vlogo so imeli (in jo imajo še) slovenski narodni domovi, opisani v sedmem poglavju. Le-ti so v prvi vrsti kulturna središča v širšem pomenu besede, so prostor in obenem ustanove združevanja, kjer se odvijajo različne prireditve. Narodni domovi so tudi stičišča ameriških Slovencev z javnostjo in z državo Slovenijo. V omejenem obsegu imajo torej tudi politično vlogo.

Osmo in deveto poglavje je avtor namenil predstavitvi politične dejavnosti clevelandskih rojakov. Najprej pojasnjuje dejavnost Slovencev v delavskem gibanju, seveda v povezanosti z ostalimi levo usmerjenimi strujami v širšem okolju ter v povezanosti s političnimi ustanovami v bivši Jugoslaviji. V devetem poglavju je podrobneje prikazana politična dejavnost med Slovenci v Celevelandu in državi Ohio, in sicer ob volitvah v mestni svet in druge upravne organe ter v ameriški kongres in senat. Posebej je opisal slovenske kandidate za ameriški kongres in vlado države Ohio. V zadnjem, desetem poglavju je avtor analiziral stike ter povezanost clevelandskih Slovencev s staro domovino v različnih zgodovinskih obdobjih, pri čemer je posebej poudaril prizadevanja ameriških Slovencev v času osamosvajanja Slovenije, njenega boja za neodvisnost ter prizadevanj za mednarodno priznanje naše države.

Obširno delo zgodovinarja Matjaža Klemenčiča si bo gotovo utrla pot tudi med geografe. Področje mednarodnih selitev in izseljenišva so za Slovenijo velikega pomena. Tematika je po svoji naravi interdisciplinarna, zato pa tembolj hvaležno prizorišče tudi geografskih prizadevanj za strokovno, geografsko analizo. Prav prostorski vidik ter opredelitev sodobnega socialnogeografskega položaja ameriških Slovencev sta v delu manj poudarjena, zato bi morala biti geografom v izziv, zaradi bogate vsebine in odlično predstavljene problematike pa tudi v pomembno oporo in spodbudo.

Jernej Zupančič

M. Dular, M. Roš, A. Trontelj, B. Kompare, T. Tišler

### **Izrazje s področja voda**

Slovensko društvo za zaščito voda, Ljubljana 1997, 107 strani

Publikacija *Izrazje s področja voda* je delo več avtorjev, ki so strokovno različno usmerjeni (kemija, biologija, hidrotehnika), vsi pa se ukvarjajo s problematiko voda in se ob tem srečujejo tudi s problemom uporabe ustrezne in mednarodnim standardom prilagojene slovenske strokovne terminologije. Pričujoče delo je nastalo s prevodom in priredbo standardov SIST ISO 6107-1....8, izdanih do leta 1996, ki so